Poštnina plačana v gotovini

Straža v viharju

Izhaja vsak četrtek • Posamezna številka stane Din 1·50
Celoletna naročnina Din 35·— • Čekovni račun: „Straža v viharju", Ljubljana, št. 16.790

Izdaja: Konzorcij „Straže v viharju" (A. Tepež) • Urejuje: R. Čuješ
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Miklošičeva 5 • Tisk Jugoslovanske tiskarne (K. Čeč)

Ljubljana, 17. marca 1938 — Leto IV — Številka 20

Avstrija je bila

Umljivo je, da nas Slovence dogodki, ki so se odigrali zadnje dni v Avstriji, še posebno zanimajo. Avstrija je storila v kratki dobi svojega obstoja več političnih napak.

1. Z državami Male zveze je šele v zadnjem času hotela stopiti v stike. Zanašala se je edino na Italijo, pa je doživela razočaranje.

2. Koroškim Slovencem ni bila pravična in ni izpolnjevala obveznosti, ki jih je bila v mirovni in plebiscitni pogodbi prevzela nase. Vsak ki je živel nekaj časa med Nemci, ve, da je Nemcem že v krvi, da se nikakor nočejo vživeti v njihovo miselnost, da dosledno

Avstrija je neštetokrat poudarjala, da je n e m š k a i n s p e t n e m š k a in da hoče biti nemška. Tako je nehote nastal problem: čemu dve nemški državi druga poleg druge. — Z Avstrijo se nismo mogli nikdar spoprijazniti, ker ni dala **nobene šole** koroškim Slovencem, **nobenega uradnika, nobenega slovenskega profesorja** na celovško gimnazijo, ker nobenega zastopnika slovenske manjšine ni vzela v vlado, v deželni šolski svet, ker pri stanovski ureditvi države slovenske manjšine ni zaščitila, ker nikdar na Koroškem ni kak uradni organ oz. zastopnik vlade spregovoril javno ali uradno kako slovensko besedo, ker dunajska vlada, ki ji ne odrekamo dobre volje, **ni energično in uspešno uveljavila** proti volji koroških deželnih mogočnežev pogojev za obstoj koroških Slovencev, **skratka, ker Avstrija ni konstruktivno, pozitivno ohranila in gojila kulturno vrednoto slovenske narodnosti na Koroškem.**

3. V Avstriji je bila dovoljena propaganda tako imenovanih legitimistov za Habsburžane. Celo predstavniki države kakor kancler Šušnik so se nagibali k tej ideji. Zdi se neverjetno, da so mogli biti politiki v Avstriji tako kratkovidni, da so sredi drugih držav, Češkoslovaške, Jugoslavije, Romunije, Italije, dopuščali tako propagando na lastnih tleh in s tem v kali onemogočali p r a v o, i s k r e n o, prijateljstvo s sosedi. Kajti habsburško Avstrijo, v katerikoli obliki bi se bila pojavila, so smatrali sosedi za gnezdo nemira in umešavanja v njihovo suvereniteto.

Dogodki

Časopisje je prineslo obširna poročila; mi povzamemo dogodke samo idejno: Geslo avstrijskih nacistov: **en jezik, en narod, ena država**, je bilo privlačno in moderno. Bližina velike Nemčije, ki se je v njej nauk o nemški rasi, o nemški naciji, nemški duši, nemški veri, razvil do fanatizma, je podžigala naciste v Avstriji. »Nemški mir« v Berchtesgadenu ni bil jasen in iskren. Nacisti so ga tolmačili tako, da se mora njihovi propagandi (tudi za »Anschluss«) dovoliti popolna svoboda, avstrijska fronta pa tako, da mora ostati Avstrija svobodna in krščanska. Plebiscit naj bi odločil o tem. Nacisti so bili popolnoma presenečeni in da bi njihov poraz ne postal očiten pred svetom, je nemška vlada stavila 11. marca dva ultimata: plebiscit se mora odložiti in vlada mora odstopiti, da se zamenja z možmi, ki jih bo nemška vlada določila. Da bi preprečil prelivanje krvi, je kancler Šušnik odstopil z besedami: »Umaknem se sili, Bog varuj Avstrijo.«

Z evropskega vidika

Evropa ima poleg geografske skupnosti tudi neko skupnost idej: Evropa je dala vsemu svetu in vsem kontinentom nove kulturne vrednote: a) **idejo vesoljnega bratstva,** od Boga hotenega in posvečenega od božjega Sinu samega, ki je to bratstvo posvetil s svojo krvjo; b) **idejo nadvrednosti duhovnih in moralnih vrednot** nad materijo, gospodarstvom in fizično silo. Imenujemo to s skupnim imenom: **krščanska kultura.**

Nemški narod je bil v srednjem veku nositelj in predstavnik evropske krščanske skupnosti v svojih nemško-rimskih cesarjih. S protestantizmom se je temu evropskemu poslanstvu odpovedal. Današnja Nemčija je postala najmočnejša politična velesila Evrope, a kakšen bo njen pomen za evropsko krščansko skupnost? Nemčija ima brez dvoma eno zaslugo: borila se je z veliko odločnostjo proti komunizmu in se še bori! Toda prav tako je dejstvo, ki je izpričano v slovesnem dokumentu papeževe okrožnice, da Nemčija podira na lastnih tleh temelje krščanstva in to med protestanti kakor med katoliki. Ostre so besede papeža, ko pravi: Nemčija je »pretolmačila, obšla, izvotlila, končno bolj ali manj očitno kršila pogodbo« (konkordat). V tej svoji okrožnici pa mora braniti papež **osnove vsega krščanstva,** ki so skupne katoličanom, pravoslavnim in protestantom. Braniti mora:

1. nauk o osebnem, vsemogočnem, triosebnem Bogu, Stvarniku in končnem dovršitelju svetovne zgodovine, ki ne trpi poleg sebe nobenega boga;

2. vero v Kristusa, včlovečenega Sinu božjega. Kdor stavi kakega umrljivega človeka ob stran Kristusa ali nad Njega, je lažen prerok;

3. svete knjige starega zakona kot božjo besedo in del božjega razodetja;

4. nravnost, ki je zgrajena na kremenitih tleh vere, ne pa na zgolj človeških določilih ali človeških osnovah;

5. naravno pravo, s prstom Stvarnika zapisano v človeška srca; stavek: pravo je, kar ljudstvu koristi, je zmoten; nasprotno nikoli ni koristno, kar ni obenem nravno dobro.

Zavrniti pa mora papež tudi poganske nauke o duši, ki jemlje svoje vrednote iz krvi in rase.

Nemčija se je podala na zelo spolzka tla poganskih, rasnih, nacionalno pretiranih, protikrščanskih načel. Ako papež v slovesni okrožnici pred vsem svetom svari kak narod, naj ne zlorabi svojih sil v borbi proti krščanstvu, je to zgodovinsko važno dejstvo, ki ga ne smemo prezreti. Toda nemška vlada se od te svoje poti očividno ne da odvrniti. »Osservatore Romano« z dne 13. marca ugotavlja, da je nemška vlada zatrla časopisje, da pa sama uporablja vsa sredstva moderne propagande: radio, film in časopisje ki se ne morejo braniti. Najnovejši način je propaganda s časopisom **»Die Parole der Woche«,** ki ga vsak teden nalepijo po vseh zidovih. Prav v zadnji številki ima napad na katoliško cerkev, ki je skrajno zahrbten. Trdi, da je Cerkev zaveznik komunizma, ker je kardinal Verdier v Parizu obrazložil stališče Rima glede ponujene roke. Časopis pravi: »Papež je izjavil, da je pripravljen dati roko komunistom in z njimi sodelovati ... medtem ko se ves svet druži v mogočno falango proti komunizmu ... in kljub temu, da je Lenin izjavil, da boljševizem tudi nori, zažiga, uničuje, če mu je koristno ...«

Tako zavijanje papeževih izjav je zločinsko in nas neizmerno boli. Tako se v Evropi pač ne bo našla prava protikomunistična fronta.

Ne dvomimo, da bo zdaj v Avstriji vsa mladina, tudi slovenska, uvrščena v Hitlerjugend in da bo vse katoliško časopisje zatrto ali »umgeschaltet«.

Protikrščanske sile v Evropi so se s tem vsekakor okrepile in moralne posledice tega bomo čutili na vseh področjih.

In mi Slovenci?

Nedvomno je naš položaj sredi Evrope povsem edinstven: živimo prav na križišču italijanske, nemške in slovanske kulturne in politične sfere. Ob tem zgodovinskem trenutku se moramo zahvaliti božji Previdnosti, da nas je rešila smrtnega objema tujih kultur in nam pripravila dom v Jugoslaviji. Ko bi bila stara Avstrija š e **100** let nadaljevala raznarodovalno politiko, bi bila moč slovenstva zlomljena. S l o v e n s k a k u l t u r a je rešena, v J u g o s l a v i j i s m o. Odtod vsaj prosto in svobodno zremo na dogodke. Ne moremo pa ostati brezbrižni ob dejstvu, da se je pritisk največjega kulturnega bloka srednje Evrope na majhen slov. narod postoteril in da je d e l n a š e g a n a r o d a zdaj pod nemško državo. Nikdar nismo mislili umreti in tudi koroških Slovencev ne maramo videti umreti. Zdaj se bo pokazalo, kako bo nemška vlada svojo teorijo o **čistosti ras** izvajala. Eno je gotovo: koroški Slovenci ne spadajo k nemški rasi, torej ne smejo biti izpostavljeni nevarnosti, da bi bili germanizirani.

★

Predsednik Pax Romane g. profesor Niko Kuret je odstopil iz osebnih razlogov. Mesto predsednika P. R. je na prošnjo upravnega odbora SDZ v soglasju z glavnim tajništvom P. R. prevzel g. profesor dr. Maks Vraber.

Vsa katoliška društva v Dubrovniku so sklenila medsebojno zvezo za obrambo javne morale in posvečevanja nedelj ter praznikov.

Predenodložiš

današnjo številko, pomisli, ali si že poravnal naročnino. Če še nisi, Te prosimo, da to še danes storiš! Tvoja naročnina je edino sredstvo, ki vzdržuje »STRAŽO«! Če moreš, primakni še kaj za tiskovni sklad in nam pridobi vsaj enega naročnika.

Samozavest naroda

Glavna oznaka živega človeka je, da se samega sebe zaveda. Samozavest je tako presenetljiv dokaz njegovega obstoja, da je Descartesu osnova za cel filozofski sestav: Zavedam se samega sebe, torej sem. Zavedam se samega sebe!

Tako samozavest ima le posameznik in — narod. Družina samozavesti nima, ima le družinski ponos, ljubezenske vezi, odnose spoštovanja; vse to jo sicer veže v zaključeni krog, ki pa ni stalen, prej ali slej se ta krog razrahlja in njegovi člani se razidejo v višjo psihološko enoto — narod. Ni točne meje, kdaj posameznik popolnoma preide iz družine. Pravniki so iznašli celo lestvico sorodstev, da bi lažje zasledovali pot posameznika iz družine. Kdaj pa kdo preide iz naroda in stopi ali vsaj hoče stopiti v kakega drugega, je pa čisto jasno opazljivo, ker je narod, če je popoln narod, zaokrožena celota, v katero ni mogoče prodreti kar tako, in iz katere tudi ni mogoče uiti brez posledic. Narod, ki si je svest te psihološke zaokroženosti, te celote, jo tudi brani in varuje. In samo tak narod je narod v pravem smislu besede, ki si je v zavesti samega sebe postavil najprej nepisana, potem pisana pravila, po katerih posameznik ne more početi, kar bi hotel, ampak je svoboda posameznika omejena v mejah koristi te skupnosti.

Slovenci smo že narod. Zavedamo se, da smo po jeziku, kulturi, celotnem duhu neka izoblikovana enota v človeštvu. Neresno početje, če se kaki politiki ali tudi samopolitikanti v pomanjkanju pametnejšega javnega dela prepirajo, ali je to ljudstvo, ki je v dravski banovini kraljevine Jugoslavije najbolj strnjeno naseljeno, narod ali ne. Nam zavest pravi, da smo tisto, kar se označuje z besedo narod, in to bo menda dovolj. Za to ni treba nobenega glasovanja, nobenih učenjaških razprav, mi se te enote, ki se imenuje narod, zavedamo, torej smo. Kdor se o tem prepira,

kaže, da nam hoče osporavati to samozavest, ki je v nas; to pa je prazno delo, saj tudi ni mogoče osporavati, ali je kdo žalosten ali vesel, kakršnega se zaveda, tak pa je. Kdor si torej s takimi vprašanji glavo beli, razodeva svojo namero, da kani temu ljudstvu, ki se zaveda narodne zaokroženosti, osporavati pravice, ki mu kot narodu gredo, ker bi bil tako rad krivičen, da bi mu nihče ne mogel očitati, da krši vsaj teoretično splošno priznana načela. Zato je vsak dvom o naši narodnosti obenem že napad nanjo, ker dvom od zunaj je ne odpravlja, ampak samo opozarja, da se je nekdo izven nje izogiba, da bi mu je ne bilo treba ne priznati ne po sili zadušiti.

Če pa se zavedamo narodne samobitnosti, pa s tem še ni rečeno, da smo enaki drugim ljudstvom, ki jih omejuje pojem narod. Naša samozavest še ni zgrajena ali vsaj še nima zunanjih potrdil. Samozavest nam sicer daje pojem narodnega izdajstva, vemo, kaj to je, v duši to gnusobo zaničujemo in sovražimo, na zunaj pa še noben Slovenec ni bil kaznovan zaradi narodnega izdajstva, ne od kake zunanje oblasti ne od naroda samega; pač pa je bil že ta ali oni kaznovan zaradi zvestobe do naroda, čeprav večidel le od zunanje oblasti, katere pa so se včasih polastili tudi že narodni izdajalci. Na njivi pri Konjicah je izdihnil akademik Rudolf Dolinar, zaboden z nožem. Ali je morilec narodni izdajalec? In vendar tu ni šlo za kak spor med fanti ali za mejo ali za užaljeno osebno čast, ampak za spor: za narod — proti narodu. Vsi zgrajeni narodi poznajo ta pojem narodnega izdajstva, Slovencem je še precej neznan, zato tudi pojma narodne zvestobe ne znajo ceniti v polni veličini. Sicer oba ta dva pojma poznajo najbolj v dobi svojega nastajanja in obrambe, zato bi morala biti prav ta dva pojma pri Slovencih najbolj ostro razmejičena, z vsemi posledicami, ki iz tega slede.

Narod, ki ga druži ta samozavest svoje zaokroženosti, ne prenese, da bi njegove otroke v šoli ali gimnaziji učil kdo, ki ne razume ali ne zna materinega jezika otrok. To bi bilo nekaj nezaslišanega. Slovencem se to primeri in izzove nekako toliko nevolje kakor slaba cesta ali zamuda vlaka. Naša mlada samozavest nas še ni tako skovala v enoto, da bi v njej ne imel obstanka nihče, ki našega jezika ne mara, najmanj pa, da bi mogli prenesti, da bi takega človeka sami plačevali; danes pa še »požremo«!

Zavest posebne narodnosti tudi o drugih narodnostih daje pravi pojem, da namreč v mednarodnem sožitju narodi drug drugemu nič ne dajo, kvečjemu prodajajo, kadar se med seboj prav dobro razumejo. Samega sebe zavedni narodi niti ob največjih spremembah ne računajo, da jim bo kak drug narod, ki se je pravkar povzpel do silne moči, kaj dal (»samouprave«), da bi se še oni povzpeli in bi ne bilo preveč razlike. Zreli narodi vedo, da v mednarodnem življenju niti pri največjih gostijah ni napitnine. Čutijo namreč svojo zaokroženost in nagonsko računajo z njo tudi pri drugih. Ta strnjenost v samem sebi jim daje pesnike, ki pesnikujejo o domačih pokrajinah, rožah in podnebju, pa ne politizirajo, in politike, ki snujejo, pa ne pesnikujejo. Pa si kljub temu nihče ne upa dvomiti, da so pravi narod, ker vsak po svoje in vsak na pravem mestu to pove.

Samozavest je Slovencem že dana, le izoblikovana še ni, ker je bilo za notranje oblikovanje večidel le malo časa, večinoma so bili vsi porabni ljudje le zunaj, na okopih. Čas kaže, da se zaradi nas ne bo ustavil, da bi nas počakal, dokler ne dozorimo. Treba bo pohiteti in delati s podvojenimi močmi. Vsi narodi so večinoma dozoreli v resni in neposredni stiski. Glejmo, da bomo še mi!

★

Cerkev me opominja:

Da si torej zagotovimo večno življenje in da bomo mogli dejavno pomagati ubogim

se je treba vrniti k bolj skromnemu življenju

odpovedati se zabavam,

ki jih tako obilno, tudi sramotnih in pregrešnih, ponuja svet, in

pozabiti nase

iz ljubezni do bližnjega. (Pij XI. Divini Redemptoris 48.)

Ob evangeliju tretje postne nedelje

Sv. Pavel nam je zapisal izraz: skrivnost zla. Povsod, kamor se obrnemo, naletimo nanj, in vendar je za nas skrivnost. Kako n. pr. že to težko razumemo, da je imel Kristus ob svojem času toliko nasprotnikov. Povsod, koder je hodil, je dobrote izkazoval, pravi evangelist. In vendar so mu nasprotovali celo civilizirani in kulturni ljudje iz vrst farizerjev, pismoukov in duhovnikov. Ko reši obsedenega iz oblasti hudobnega duha, mu tudi to oponesejo, češ da s pomočjo hudobnega duha izvršuje taka dela. Kristus imenuje to zlobo in zakrknjenost greh zoper Svetega Duha.

Človeško srce se od Kristusovih časov dalje ni nič izpremenilo. Čisto stvarno in mirno razmišljanje o krščanstvu pokaže, da se morajo narodi tudi v naravnih dobrotah ne glede na odrešenje in zveličanje največ zahvaliti preoblikovalni moči krščanstva. Cerkev je silno veliko dobrega storila vsakemu narodu, kjer so delovali njeni duhovniki in redovniki. In vendar nikomur toliko ne nasprotujejo in ne nagajajo kakor duhovnikom in redovnikom. Tudi to je skrivnost zla. Marsikomu vzame nagajanje ves dušni polet in ga otopi. Gotovo to ni prav. Drugi sprejmejo trpljenje in delajo dalje v zavesti, da je trpljenje, ki ga povzročajo ljudje in ga darujejo Bogu, najbojši kapital, ki obrestuje njihovo delo, saj mora vse, kar je dobrega, zoreti v trpljenju.

Isto stališče mora zavzeti tudi katoliški laik, ki hoče pomagati pri katoliški akciji. Nasprotovanja in nagajanja ga ne smejo streti. Je skrivnost zla; pa je tudi premoč dobrega v Kristusu! Po Njem deluje cerkev in po njej njeni duhovniki. Z njimi in ob njih pa tudi katoliški laik. Res pa je, da najbolj boli, če pride pomilovalen posmeh prav od tiste strani, kjer bi pričakoval tovariša, ne pa nasprotnika, a tudi nič bolj ne utrdi kakor zavest: če delam skupaj z duhovniki in škofom v svojem kraju, potem služim cerkvi in ona je Kristusova, Kristus pa je božji, potem kraljestvo ni razdeljeno samo v sebi in ne bo razpadlo. Tako delo ima božje zagotovilo!

★

Iz rimsko-katoliške vere je prestopilo v pravoslavje preteklo leto v zagrebški nadškofiji 126 oseb; obratno nobeden; izstopilo je 25 oseb; prejšnje leto 35.

Objavljeno je pismo, ki ga je André Marty, generalni sovjetski ataše pri rdeči armadi v Španiji poslal Dimitrovu, generalnemu tajniku komunistične stranke. Glasi se takole:

Barcelona, 25. februarja 1938. — V imenu komunistov in vse naklonjene armade, ki se bori v Španiji za demokracijo in svobodo, Ti pošiljam bratski pozdrav in moje čestitke ob priliki štiriletnice Tvojega prihoda v domovino socializma.

Ti si za nas vedno živi primer, Ti, ki si v Leipzigu položil prve temelje Ljudske fronte, ki se tukaj in tam postavlja nasproti fašizmu.

Živijo naš stalinist Dimitrov, živa zastava naše borbe v edinosti v borbi proti fašizmu! — André Marty, mednarodna brigada armade španske republike«. Potrebujete še komentarja?

V Vancouveru v Kanadi so prestopile v katoliško vero iz anglikanizma prednica »Sester Jezusove ljubezni« in z njo vseh osem sester njenega zavoda.

Spomenik bodo postavili pokojnemu nadškofu dr. Antonu Bauerju. Priprave vodi »Društvo za olepševanje Zagreba«. Spomenik bo izdelal kipar Frangeš Mihanović.

Delavnost holandskih katoličanov v organizaciji »Pro Deo« v letu 1937.

Razdelili so 9 milijonov letakov z apologetično vsebino v poljudni obliki, pol milijona brošur z isto vsebino in pol milijona znamk, katerih besedilo se nanaša na Boga. Po večjih mestih so namestili svetlobne napise in svetlobne križe.

Povsod so organizirali seje in zborovanja. Organizirali so veliko razstavo, da bi poučili in opozorili prebivalstvo na nevarnost brezboštva. Oskrbeli so v raznih oblikah časopisna poročila o brezbožniškem gibanju.

Dunajsko pismo

(pisano v zadnjih dneh samostojne Avstrije)

Opazovanje. Hodim po ulicah in nimam pred seboj nobenega cilja, vseeno mi je, kako daleč danes pridem. Mimo mene drvi na tisoče avtomobilov, ubiti glas zvonca na tramvaju se meša z ropotom in cviljenjem koles, enakomerno vpitje kolporterjev spremlja lajna, ki jo pred bogato izložbo navija pohabljena ženska. Čudno, povsod ista pesem. Nič novega za vas, ki ste toliko časa preživljali tod. Niso nove te velikanske cesarske palače, ki so danes muzeji, parlament, kjer se mi vzbudi toliko predstav, univerza, kamor je toliko naših generacij hodilo, drama, ki ima ob lepem sončnem popoldnevu pol ure pred predstavo vse vstopnice razprodane in opera, kjer pojeta Tauber in Wagner in nič vas ne presenečajo ti masivni spomeniki nekdanje moči in slave. Jaz pa se ustavljam na vsak korak in gledam, v en sam kamen krvi... Ti, ki praviš, da si moj, ‚nadčlovek', zdaj tu, zdaj tam, kako plezaš po tujih ramenih kvišku, kako se ponašaš s tujimi žulji, tudi z žulji slovenskega trpina! Vse se mi zdi zgodovina, mislim, da bi mi mogel vsak delček toliko povedati. V začetku se mi zde čudni ti mladi obrazi, ki hite mimo mene, kot da ne spadajo v to zgodovinsko mesto. Potem se zavem, da je to nova Avstrija in mi je žal, da nosi še staro ime.

Nasprotja. Kancler je govoril. Tako čudno je vse oživelo kot bi umirajoči bolnik dobil injekcijo in se zavedel, da je gledal smrti v obraz. Z zadnjimi močmi se oklepa življenja, živeti hoče za vsako ceno. Gruče mladih fantov korakajo po cestah in kriče: »Österreich! Heil unser Führer! Mit Šušnik für Österreich!« Na drugi strani ceste se zbira gruča, zasliši se vpitje: »Heil Hitler!«, nato žvižg, potem prerivanje in končno ostane en sam policaj na onem mestu; vse gre spet svojo pot. Mimo korakajo starejši ljudje z avstrijsko zastavico v gumbnici — znak ‚Vaterländische Front', mirno kot da se nič ne dogaja ali pa jih ne zanima. Mladi zborujejo na vseh delih mesta in povsod so isti zaključki: Narodni socializem in katoličtvo sta dva nezdružljiva pola. Avstrija je katoliška, torej mora Avstrija ostati. Nato pesem ‚mladine', vzkliki in hitra pot po opravkih. Manj nevozno hodijo, ‚hakenkreutzerji', vendar v nemškem paradnem maršu in ko srečajo somišljenika, dvignejo roke kot bi stali pred samim Führerjem. — Univerza, v soboto. Katoliška akademska zveza zboruje v slavnostni dvorani na univerzi. Kardinal Innitzer govori, minister Adamovič, dekani, mladi doktorji, navdušenje raste, univerza je avstrijska, je katoliška. V univerzitetnem poslopju odmeva pesem in vzkliki, nato prikorakajo v avlo nacionalsocialisti. Izzivanje, vpitje, nihče pa si ničesar ne upa. Pred univerzo se zbirajo ljudje. Akademiki vro skozi vrata, dolgo se stranki gledata, nato poskrbi policija, da niso prišli radovedneži zastonj. Nekajkrat mahne in vse razžene. Človeku gre na smeh in si misli, da pač v Ljubljani boljše naredimo! Ti velikanski spomeniki pa stoje nepremično in zdi se ti, da ne morejo razumeti teh mladih, otroških ljudi in njih slabosti.

Razgovori. »Kako Jugoslavija gleda na te dogodke, pri nas?«

‚Nas zanima, kaj bo jutri z Vami, gospod kolega.'

»Mi smo močni. Ste videli napadalne oddelke, vidite to množico članov Vaterländische Front? Avstrija je naša.«

‚Oprostite, ali so tisti otroci vaši napadalni oddelki, ki so pravkar tako bežali?'

»Čakajte, to je mlada, nova Avstrija. Nekaj let —, sicer pa moram hitro naprej, danes imamo še veliko dela.«

*

‚No, kako se počutite?'

»Izvrstno, saj smo na vladi. Še nekaj časa in bomo rekli Österreich war.«

‚No, no! Koliko pa vas je? Vaših znakov pa res ni veliko videti.'

»Na Dunaju. Kaj pa provinca? Tam je vse naše. O, in univerza. Tam imamo veliko večino.«

‚Samo mladi ljudje, nezreli in nesamostojni. Tri starejše moške sem videl z vašim znakom.'

»Mladina, tudi to je nekaj.«

*

‚Boste še dolgo nosili znak v gumbnici?'

»Zakaj pa ne? Ali so tudi vas že prepričali, da nam bije zadnja ura? Poglejte malo. Kdo pa ni danes za neodvisno Avstrijo. In v cerkve glejte. Ali mislite, da bo vsa ta množica vernih katoličanov, ki vsak dan stopa k obhajilni mizi, pustila, da jo bo kdo preganjal?«

*

‚Halo, gospod kolega! Jutri bo vlada zaprla vse trdovratne in zagrizene hakenkreutzerje. Pazite!'

»Nikogar več, kolega! Avstrija gre svojo naravno pot. Boste videli ‚čez noč bo odpihal veter vse te belo-rdeče-bele znake iz gumbnic. Ste bili danes na univerzi — ste slišali profesorja X predavanje?«

‚Da, Herrenrasa, velika nemška skupnost'...

»No, včeraj je govoril še drugače.«

‚Iz tega še ne sledi, da je pametno govoril. Nadutost.'

»Kaj?«

‚Ja, ja. Pametni rajši Nemci že bodite. Tepeni boste spet enkrat pošteno, prej ne boste dali miru.'

»Mi, nikdar več! Naši...«

»»V imenu zakona, premaknite se z mesta!««

Deus ex machina.

*

Odločitev se bliža. Glasovanje! Začudeni obrazi strme v radijske aparate, potem se nemi spogledujejo. Nato komentar, ki utihne pozno v noč. Zjutraj so vsi zidovi polni velikih plakatov, veliki križi so narisani po pločnikih z napisi: Heil Österreich! Mit Sušnik für Österreich! Povsod živahni razgovori o demonstracijah in pretepih v Tirolah, o kancelerjevem govoru, o glasovanju. Ves dan povpraševanja, poizvedovanja. »Notranji minister se je peljal z letalom v Berlin po informacije in navodila.« Bog ve, če je res. Ulice so že zasute z letaki, časopisi so polni velikih napisov, sliko kanclerja vidiš na vseh vogalih. »Kljukarjev« je sicer mnogo na ulici — mladih ljudi — vendar se zdi, da jim upada pogum: Führer še ni dal tolažilne besede. Fronta je živahna, propaganda velika, vsak čas nova. Čete policajev na konjih dirjajo iz ulice v ulico. Vsi nečesa težko pričakujemo. —

Referati botanične skupine

Kakor je »Straža v viharju« v svoji 18. številki že poročala, je organiziral znanstveni odbor Prirodoslovnega društva v Ljubljani v dneh 25. in 26. februarja referatne sestanke iz raznih panog prirodoslovnega prizadevanja.

Botanična skupina je obsegala pet referatov. Govornikom je treba priznati samoniklost in resnost znanstvenega prizadevanja. Njihovi zgoščeni referati so želi priznanje precej številnega strokovnega poslušalstva.

Botanična prizadevanja imajo na slovenskih tleh med vsemi prirodoslovnimi strokami najstarejše korenine in nepretrgan organski razvoj od prvih početkov znanstvene botanike do današnjih dni. Zato je razumljivo, da je botanična veda na domačih tleh močno napredovala in se povzpela do znatne višine. Od morfološko - florističnih opisovanj rastlinstva v prejšnjih dobah se je dvignila v najnovejšem času do modernega ekološko-sociološkega gledanja na vegetacijo. Takšno gledanje seveda predpostavlja zadostno floristično poznanje krajev, da lahko raziskuje vegetacijo z vidika rastlinskih družb ali zadrug (asociacij) in njihovih ekoloških pogojev. Ta ekološko-sociološka smer vedno močneje prevladuje v botaničnem znanstvu in se pojavlja kot sintetična težnja, ki naj uporabi ogromno znanje, nabrano in razdrobljeno po najrazličnejših specialnih botaničnih panogah, ga uredi in tolmači pod enotnim vidikom in z njim pojasnjuje prirodne rastlinske združbe, kakršne srečujemo v naravi v raznih stopnjah njihovega nastajanja in ginevanja.

Ta nova botanična smer se imenuje fitosociologija ali nauk o rastlinskih združbah. To ni nova botanična panoga v smislu dosedaj poznanih specialnih botaničnih vej (anatomija, fiziologija, sistematika itd.), marveč višja stopnja znanosti, poizkus sinteze nagromadenega znanja in poglobljenega gledanja na skrivnostno delovanje prirodnih sil. Duh edinosti in celote prevladuje v fitosociologiji, ki ima torej na sebi nekaj, rekli bi skoraj svetovno-nazorno potezo in pomeni razveseljiv korak h krščanskemu enotnostnemu in celotnostnemu gledanju na božje stvarstvo.

Slovenski botaniki drže v fitosociološkem pogledu pogumno korak z botaniki velikih kulturnih narodov, ki imajo za svoje delo vse drugačne materialne možnosti kakor naš revni slovenski narod, ki se mora celo boriti za najelementarnejšo kulturno potrebo vsakega naroda, za svojo univerzo. Tembolj priznanja in pohvale vredno je vztrajno in požrtvovalno delo slovenskih botanikov, ki nas tako dostojno predstavljajo pred inozemskim znanstvenim svetom.

Te splošne ugotovitve zadoščajo za naš list. Dodali bi samo še to, da so bila od petih predavanj štiri posvečena izključno florističnim in vegetacijskim študijam naše slovenske zemlje, ki ima v prirodnem oziru toliko zanimivosti in posebnosti. — Dr. Piskernikova je podala pregled flore in vegetacije Črne prsti. G. Tomažič je predočil splošen pregled vegetacije bukovih gozdov (fitosociološki red »Fagetalia«) v Sloveniji; J. Lazar nas je seznanil z novimi doprineski k flori alg Ljubljanskega barja; dr. St. Horvatić, botaničeni predavatelj naše univerze, je potegnil značilno paralelo med vegetacijo nižinskih travnikov v Sloveniji ter na Hrvaškem in v Slavoniji; dr. M. Vraber pa je obdelal najznačilnejšo rastlinsko združbo (Quercetum cocciferae) gospodarsko neplodnih kamenitih tal suhega in vročega sredozemskega pasu.

Kako pa kaj komunizem?

Dežela, ki je prva poskusila, kako bi se kaj obnesla komunistična ureditev družbe, je svet spet presenetila in — tudi razočarala. V Moskvi se je začel eden izmed največjih političnih procesov proti 21 neoporečnim komunistom, ki so ga ali teoretično utemeljevali kot priznani komunistični ideologi ali pa so ga praktično izvajali kot mogočni upravni uradniki. Danes stoje pred sodiščem in poznavalci boljševiškega pravosodstva pravijo, da jim do smrti ni več daleč. Vladajoči režim jih goni, ker so hoteli komunistične nazore o oblasti uporabljati tudi z ozirom nanj, pa jim je režim kmalu dopovedal, da se komunistična država in komunistična oblast ne podira tako kakor je to rečeno in priporočano za »buržujski svet«. To se pravi, da komunistični nazori o oblasti veljajo samo toliko časa, dokler najpridnejši ali najbrezobzirnejši komunist ne pride do oblasti, potem pa — mir ali pa Lubjanka in kroglo v tilnik, potem začne komunistična oblast v svojo obrambo pred komunizmom, ki še pritiska, izvajati komunistične nazore o vrednosti življenja.

Ob tej veliki tragediji največjega slov. naroda na svetu, nad katerim vihti svoj bič znanstveni nauk uničevanja, je vse ljudsko-frontaštvo Evrope na delu, da bi prikrilo metafizični vzrok, ki žene to velikansko kolesje, da drobi pod seboj vse, razen tistih, ki sede na oseh. Vsi prijatelji komunizma, ki žive izven prve komunistične države, se trudijo, da ob tem streljanju, ki za evropsko pomehkuženost ni nič kaj primerno, komunizem ne bi izgubil preveč na dobrem imenu, zato so vse naprtili — Stalinu. Dan na dan beremo, da je Stalin znorel, Stalin je zblaznel, zato tako divja. Komunizem sam je čisto lepa reč, prav primeren za novo ureditev družbe, le ta nerodni Stalin, ta je nekoliko preveč divji, ta vse kazi — tako se sliši in bere po tisku, ki je o komunizmu vedno lepo govoril in ga priporočal.

V resnici pa Stalin najbrž ne bo tak norec, če vsako zarotniško družbo vedno pravočasno prehiti. In ker najbrž ve, kako komunistično spoštovanje do življenja je učil Buharin v svojih delih — tudi v tistih, ki so bila poslovenjena — in kako komunistično je Jagoda v GPU ravnal z življenjem, je spoznal, da je treba dobro in hitro pritisniti, če ne, utegne spodleteti. In je pritisnil prav po komunistično.

Francoski dnevnik »Populaire«, glasilo socialisti Bluma, vpije po vsem svetu, da so v SSSR zato tako čudne razmere, ker je tam zavladala blaznost. Pa ni bogve kaj blazno, če se režim hoče vzdržati, vsi režimi tako delajo, vsi se branijo, razlika je le v tem, da ponekod veljajo na obe strani neka načela, po katerih se režim skuša vzdržati, nasprotniki ga pa pod obveznostjo istih načel skušajo vreči. V komunizmu pa tega regulativa ni, zato se Stalin ne brani blazno, ampak silno prefrigano, dasi divje, toda komunizem teh pojmov ne pozna. Stalin se hoče braniti uspešno, ker ve, da ga tudi nasprotniki hočejo napasti uspešno in po komunizmu, na katerem je država zgrajena, imata obe strani do tega pravico. Tista stran, ki propade, je ravnala proti zakonu, zato je njen propad pravičen. Blum že pravi, da je to samo neka prehodna blaznost.

Katoliško mnenje o komunizmu se v temeljih loči od takega opisovanja. Če je komunizem sam na sebi slab, potem ni slab zato, ker je Stalin znorel ali ker je zavladala »navadna morilska tolpa«. Iz samo na sebi slabega pa nikdar ne more zrasti kaj dobrega. Na trnju smokve ne rastejo, iz komunizma se ne more roditi človekoljubje, pa naj ga vodi Stalin ali Jagoda.

*

Madžarski pravosodni minister je odredil, da morajo biti vsa sodišča v dneh evharističnega kongresa zaprta.

Norveško vlado zelo vznemirja veliko nazadovanje rojstev. V Oslu je le 20.981 šolarjev v starosti 6—15 let. Leta 1933 jih je bilo 25.144. Letos se jih je na novo vpisalo 1850, lani 2143.

Ko bi katoličani hoteli razumeti

Papež Pij XI. je v svoji okrožnici »Divini Redemptoris« naslovil nekaj besedi onim katoličanom, »ki niso razumeli ali ki mogoče nočejo razumeti«. Pravi, da je sedaj bolj kot kdaj prej potrebno ,da se organizira skupen nastop katoličanov, Tega pa si ne smemo zamisliti samo negativno in defenzivno proti poganskemu materializmu in njegovi posledici — laicizmu, marveč tako, da bo imel namen zopet vzpostaviti krščanstvo v svetu.

Nadalje piše sv. oče:

»Že večkrat so Naše srce z bolestjo napolnili prepiri med katoličani, ki nastanejo dostikrat iz praznih vzrokov, a imajo neredko žalostne posledice, ko se bore med seboj sinovi iste matere Cerkve.

Tako dobe prevratni ljudje, ki jih sicer ni toliko, usodno priliko, da te prepira nete in dosežejo to, česar si tako žele, da namreč katoličane druge proti drugim nahujskajo.

Dasi se bo zdelo komu, ki dogodke naših časov le površno motri, ta Naš opomin nepotreben, ga vendar ponovimo zaradi njih, ki ga niso razumeli ali ga niso hoteli razumeti.

Tisti, ki nete prepire med katoličani, si nalagajo strašno odgovornost pred Bogom in Cerkvijo.«

Če hočejo tisti, »ki niso razumeli ali ki nočejo razumeti«, razumeti, morajo enkrat za vselej opustiti tisto izpraševanje vesti, ki se nanaša na izpraševanje vesti bližnjega, tako da trka z »mea culpa« na prsi drugega, ki pa obenem hočejo igrati mučenike, kadar kdo njihova osebna, javno izražena mnenja pobija tudi z dokazi, ki jih navajajo tudi papeške okrožnice.

Potem takem ni čuda, da so mnogi katoličani mislili, da se papeževi opomini ne tičejo njih, podobno, kakor poslušajo »dobri farani« župnikovo pridigo za druge. In nikakor ne morejo doumeti, da moramo biti katoličani, ki smo **eno v Kristusu,** tudi **eno,** kadar delamo **za Kristusa** in njegovo kraljestvo na zemlji in da moramo to edinost, ki upošteva tudi različnost mnenj, kjer in v kolikor je dopustna, nasloniti na uradne izjave Cerkve in njenega vodstva v okrožnicah, ki obsegajo tudi praktična, za katoličane obvezna navodila z verskega in nravnega vidika. Gre za to, da danes, ko se vse bolj jasno odražajo svetovno nazorne fronte, ki so vse katoličtvu nasprotne, »nihče ne doganja le svojih misli, ampak naj bo pripravljen pustiti jih, naj se zde še tako lepe, če kdaj večje, obče dobro to zahteva, da bo v vsem in nad vsem Kristus vladal, Kristus kraljeval, ki mu bodi ‚čast in slava in oblast na vekov veke'«. (Qu. a. 148.)

Za našo univerzo

Slovenski katoliški akademiki smo z veseljem pozdravili dodatne predloge za finančni zakon, katere je finančni minister predložil finančnemu odboru narodne skupščine. Izmed teh nas najbolj zanimajo amandmani, ki pooblaščajo prosvetnega ministra, da izvede na svojem področju kar največjo delavnost. Prosvetni minister je namreč pooblaščen, da v vseh treh kulturnih in hkrati univerzitetnih centrih v državi, t. j. v Ljubljani, Zagrebu in Belgradu posveti največjo skrb najvišjim kulturnim institucijam. Če se mi omejimo na določbe, ki prihajajo za nas kot Slovence predvsem v poštev, potem moramo omeniti naslednje:

Prosvetni minister je pooblaščen najeti pri Drž. hip. banki posojilo v znesku 5,5 milij. din **za dovršitev in notranjo ureditev začete vseučiliške knjižnice v Ljubljani,** državna knjižnica v Ljubljani pa se pretvori v Knjižnico univerze v Ljubljani, dalje posojilo 4 milij. din za **zgradbo in notranjo ureditev akademskih menz** v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani, katerih ureditev in upravljanje bo predpisala posebna uredba z zakonsko močjo in posojilo 8 milij. din za **zgradbo in ureditev strojnega instituta tehnične fakultete v Ljubljani.** Glede akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani je prosvetni minister opolnomočen izdati uredbo z zakonsko močjo o njenem osnovanju in ureditvi.

Mi priznavamo, da pomenijo ta pooblastila prosvetnemu ministru, od katerega pričakujemo, da jih bo tudi realiziral, korak naprej z ozirom na dosedanjo skrb in dotacije našim kulturnim ustanovam. Zahtevamo pa, da bo Ljubljana kot najsevernejši kulturni center v državi, kateri ima prav zato svoje posebne in važne naloge, v bodoče deležna od strani centralnih oblasti največje pozornosti ali vsaj sorazmerno tolike kakor Belgrad in Zagreb.

Iveri

A. Hitler je odredil, da bo plebiscit, v katerem bodo vsi možje in ženske, ki so dopolnili 20 let starosti, izpovedali, ali priključitev k nemški državi odobravajo ali odklanjajo, 10. aprila t. l.

10. oktobra 1920 je bil plebiscit na Koroškem. V coni A je glasovalo **za Jugoslavijo** 15.278 ljudi.

Kakor kardinal Faulhaber, poostruje tudi škof iz Regensburga cerkveno prepoved o čitanju veri nasprotnih knjig in časopisov. »Knjig, revij in časopisov, ki napadajo in blatijo katoliško vero in običaje, katoličani ne smejo imeti in ne brati, niti ne, kjer so javno nalepljeni.« Ta prepoved je bila potrebna zaradi poplave novopoganskih listov, ki so svoje deske, na katere lepijo časopise, postavile celo v neposredno bližino cerkev.

Hrvatska knjižna založba sv. Hijeronima je izdala sv. pismo NZ v ceneni in ilustrirani ljudski izdaji.

Odbor evharističnega kongresa v Budimpešti je sprejel sporočilo ,da se bo kongresa udeležil tudi general Moscardo, ki je dva meseca s svojimi kadeti branil Alcazar.

Na meji med Galicijo in SSSR teče reka Zbruč. Ko so verniki grško-katoliškega obreda iz župnije Pidfilipe šli s svojim župnikom, da blagoslovijo vodo, se je na drugi strani zbralo mnogo ljudi ,ki so obrede spremljali z najglobljim spoštovanjem. Ko so čekisti to opazili, so jih pričeli preganjati; prizanašali niso nikomur. Eden izmed čekistov pa je porabil zmedo, odvrgel orožje in pobegnil v Galicijo.

Mehiška poslanska zbornica je odklonila pozdravno pismo, ki so ga poslali poslanci iz republike Čile. To pa zato, ker se je poslanica, ki jo je dobil predsednik, končala z besedami: »Naj Vas Bog blagoslovi, Vaša Ekscelenca!«

Vlada v Peruju je sklenila, da bo dala vsem misijonarjem, ki gredo v gorate predele dežele, brezplačne vozne karte na vseh državnih zračnih progah. Tako bodo skrajšana potovanja, ki so trajala po rekah in soteskah cele tedne in mesece.

Loutil, ki ni nihče drugi kot znani pisatelj Pierre L'Ermite, je omogočil s svojim sistematičnim pisanjem v »La Croix«, dnevnik francoskih katoličanov, **zgradbo cerkve na čast sv. Otiliji.** To mu je naročil pred 4 leti pariški nadškof in ga obenem opozoril, da nima prav nikakih sredstev za zidanje. Pisal je vsako nedeljo članke, ki so jih radi brali, zraven pa je vedno znova ponavljal svojo prošnjo. Denar se je začel stekati in v kratkem je zrasla stavba, katere stroški znašajo 4 milijone frankov.

Kardinal Goma, nadškof v Toledu in primas Španije, se je kardinalu van Roeyu, nadškofu v Mechelnu in primasu Belgije v posebnem pismu zahvalil za pismo belgijskih škofov. O Baskih se je izrazil kardinal Goma v pismu takole: »Daj Bog, da bi ti dobri sinovi Cerkve, ki so bili vedno vzorni v izpolnjevanju krščanskih čednosti in katerih kler si je toliko prizadeval za duše, opustili svojo zmoto ter uvideli, da je prava pot k pomirjenju njihove vesti in k izboljšanju materialnega položaja v izpolnjevanju predpisov, ki so jih jim dali prelati.«

Knjige

V oceno smo dobili:

Godišnjak hrvatske katoličke akcije 1938. Za društva HKA neutralnog tipa, koje vodi Centrala HKA, Zagreb, Kaptol 31. Uredil Luka Perinić, tisk Narodne Prosvjete, Zagreb.

Fr. Sal. Finžgar: Sedem postnih slik. Izdala in založila Družba sv. Mohorja v Celju 1938 kot II. zvezek zbirke »Studenci žive vode«.

U službi Euharistije. Pastirsko pismo dra Josipa Srebrniča, biskupa u Krku za korizmu 1938.

Dr. A. Ušeničnik: Katoliška načela, III. zv. Knjige načel in XV. zv. Naše poti, knjižnice dijaške KA.

Zbrani spisi sv. Cecilija Cipriana. Poslovenil, uvod in pripombe napisal dr. Fr. Ks. Lukman. Cerkvenih očetov zbrana dela I. zv. Založila Družba sv. Mohorja v Celju 1938. Str. 215. Cena za ude: broširan izvod 27 din, vezan 36 din; za neude broširan 36 din, vezan 48 din.

Ivan Čampa je izdal pesniško zbirko: **»Iz belih noči«,** Ljubljana 1938, str. 38.

*

Izbrani spisi sv. Cecilija Cipriana, I. del. Poslovenil, uvod in pripombe napisal dr. Fr. Ks. Lukman. Založila Mohorjeva družba v Celju, 1938, str. 215.

Bogoslovna akademija v Ljubljani je začela izdajati »Cerkvenih očetov izbrana dela«, katerih izdajanje vodi univ. prof. dr. Lukman. Prvo delo v tej izdaji so spisi cerkv. očeta Cipriana.

Ciprian je živel v 3 .stoletju in je v vrsti onih velikih škofov med cerkv. očeti, ki so svoj rod vodili, po času prvi, po pomenu ne zadnji. Ni bil pisatelj, kakršen je bil n. pr. njegov afriški rojak sv. Avguštin — dasi so vrstniki in poznejši njegove spise zelo cenili — bil pa je mož, ki je s svojo močno osebnostjo vodil vso afriško cerkev, segal pa tudi v težavne zadeve krščanstva na zapadu.

Bil je vzgojen kot pogan, a po treznem preudarku in resni pripravi je Ciprian sprejel krščanstvo in bil po krstu cel kristjan. Nekaj nad devet let je bil škof v Kartagini in tedaj dejansko središče afriških cerkva. Svoje retorične sposobnosti je uporabil tudi v spisih. Z vsemi spisi je hotel Ciprian kristjane potrjevati v veri in jih navajati h krščanskemu življenju.

Dr. Luknam je poslovenil 26 — najznačilnejših — njegovih pisem in knjižico »O padlih« ((De lapsis). Opravil je to delo prevoda — poleg uvoda in kritičnih opomb — za to vsekakor najbolj poklicani strokovnjak; saj predava dr. Lukman patrologijo na ljubljanski univerzi in je znan poleg neštetih razprav v »Bog. Vestniku« zlasti kot pisatelj knjige »Martyres Christi«.

V času križanj raznih ideologij in omalovaževanja ter preziranja krščansko svetovnega nazora bo bralec znova uvidel staro resnico: Nič ni novega pod soncem ... Ko človek prebere vsa ta pisma, dobi nehote vtis, kako prečudno podobni so bili Ciprianovi časi današnji dobi.

Vsekakor je ta zbirka za teologa, pa tudi za zgodovinarja in klasika izredno pomembna, obogatila pa bo duševni zaklad vsakega inteligenta, zato zbirko študentu in ostalim izobražencem toplo priporočamo.

Ne smemo pozabiti čestitati Mohorjevi družbi, ki je to delo založila. Naša najstarejša založnica je pokazala, da ji ni vodilo **dobiček** — ta knjiga ji gotovo ne bo »vrgla« — marveč bogatenje duhovne kulture.

F. S. Finžgar: Sedem postnih slik. Zbirke: Studenci žive vode. II. Založila Družba svetega Mohorja v Celju 1938. Broširan izvod stane 9 din (za neude .2 din), vezan 15 din (za neude 20 din).

Fr. S. Finžgar nam je za postni čas podaril sedem slik, kakor jih sam imenuje, sedem razmišljanj ob osebah, ki so v zvezi z dogodki velikega tedna. Te osebe je postavil v današnji čas — saj človek se ne spreminja in tudi božja resnica se ne spreminja — da bi nam ob njih prikazal, da je olajšanje sedanjih stisk in bede edino le Kristus, ki je Pot, Resnica in življenje.

Vseh sedem slik (Post in Judež, Družba in Peter, Pilat na dvoru, Kristus in množica, Žene in Kristus s križem, Dva razbojnika, Smrt in sodba) je primerno zaokrožena snov za premišljevanje posameznika, pa tudi za osnovo za postne pridige. Naj bi je katoliški izobraženci ne prezrli, ampak pridno segli po njej. Saj je redno premišljevanje in iskanje zbranosti v Bogu danes morda bolj kot kdaj poprej za vsakega katoliškega izobraženca nujna potreba, če se noče izpostaviti nevarnosti, da bo v idejni zmedi naših dni in v navalu čustev izgubil katoliško smer.

Združenje vojnih invalidov. Oblastni odbor za Slovenijo. Ljubljana, in Krajevni odbor Maribor, je izdalo knjižico »Grobovi tulijo ...« (Beseda o poveličanju in križanju vojnih žrtev). Knjižica, ki je prirejena po več drugih, želi, da se krik vojnih invalidov, vdov, sirot in staršev padlih zlije v zahtevo vseh, da bodi ob prazniku dvajsete obletnice osvoboditve snet trnjev venec z vojnih žrtev in posušene solze za padlimi bojevniki.

Vrenje med sovjetsko mladino

Za raznimi hvalisanji o sovjetski mladini, ki jih je polno prav zadnje čase sovjetsko časopisje, se pokaže včasih tudi druga slika, ki nam kaže sovjetsko mladino tudi v malo drugačni luči..

Tako je dne 5. januarja 1938 »Deutsche Zentral-Zeitung«, ki izhaja v Moskvi, priobčila uvodnik o vzgoji komunistične mladine, iz katerega je razvidno, da tudi v vrstah komsomola vre in da so v vodstvu komsomola nasprotniki Stalina in njegove diktature. Leta 1937., septembra meseca je sprejel 4. zbor Leninove komunistične zveze sklep, ki je bil naperjen proti delovanju sovražnikov naroda in rdečega cesarja. Na ta odlok se sklicuje omenjeni članek in poziva na takojšnje čiščenje vrst v komunistični mladini.

Iz takih vesti lahko sklepamo na odpor, ki je nastal v vrstah sovjetske mladine proti režimu. Sklepamo pa lahko tudi to, ker se vesti o vrenju v vrstah komsomola vedno večajo in o tem polnijo moskovski listi svoje strani, da odpor te mladine ne izbruhne na dan samo zaradi terorja, ki ga rdeči mogotci izvajajo nad vsemi, ki se jim zde količkaj nevarni.

*

Ob 34. medn. evharističnem kongresu v Budimpešti prireja društvo madžarskih književnikov in novinarjev »Kardinal Pezmańy« veliko svečanost literarnega sveta v slavo in čast sv. Evharistije. Med ostalimi znanimi osebnostmi bosta sodelovala pri svečanosti tudi Father Conglin, znani ameriški pridigar v radiu in Giovani Papini, znani italijanski pisatelj in zgodovinar.

Nekrvavo mučeništvo

Nekoč so cesarji z ognjem in mečem preganjali kristjane, ki so ostali veri zvesti, danes pa moderne države ne marajo več toliko krvavih žrtev. Boje se, da bi bila kri mučencev seme novih kristjanov. Zato pa nič manj odločno in nič manj dosledno na vse satansko zvite načine zločinsko preganjajo Cerkev in jo na tihem uničujejo.

Naj tokrat navedemo samo dva primera izmed mnogih.

Ko so na Francoskem l. 1881. odpravili veronauk iz šole, so tolažili katoličane: »Ne vznemirjajte se, saj vam preostaneta še četrtek in nedelja za verski pouk!« Toda razvoj je šel svojo pot. Laična šola vse bolj in bolj zajema otroke in družina ter Cerkev jih vedno bolj izgubljata izpod svojega vpliva. Blum je celo imenoval posebnega »ministre des loisirs«, ki naj organizira izrabo prostega časa. Laična šola nudi otrokom ob prostem času čtivo in kino, kjer je vera navadno kaj kratko odpravljena, če sploh pride na površje. Prirejajo skupne izlete fantov in deklet, država si lasti monopol na počitniške kolonije, pretirano goje neko namišljeno spolno vzgojo itd. In že je opažati, da zanemarjajo otroci, ki hodijo v laične šole, verski pouk.

Iz Nemčije pa izvemo iz uradnega poročila trierske škofije, da je država 25 vzgojnim samostanskim ustanovam v škofiji odvzela dovoljenje, da bi še smele poučevati. Med njimi je bilo 21 zasebnih šivalnih in gospodinjskih šol, ki so jih imeli ženski samostani za revna dekleta. Toda to ni v Nemčiji osamljen primer.

*

Dne 7. marca t. l. so priredili bogoslovci iz Djakova akademijo v čast sv. Tomažu Akvinskemu.

»Kirchenbund« poroča, da so zveze svobodomislecev v Braziliji, Paragvaju in Urugvaju prosile glavno centralo brezbožnikov za pomoč. Zaradi novega ozračja v Južni Ameriki so liberalne zveze prisiljene delovati le na skrivaj. V letu 1937. so pridobile okoli 30.000 novih pristašev. Moskva jim je naklonila podporo in obljubila, da bo južnoameriške svobodomislece še nadalje podpirala.

Po vesteh iz Rima bo sv. Oče za Veliko noč proglasil tri nove svetnike. Eden izmed teh je Poljak bl. Andrej Bobola.

Književnost

(Nadaljevanje.)

Tretjo uro so pisali nemško nalogo. Cirkus ni mogel pisati in ni mogel. Sa jjim je profesor že prej približno povedal, kaj bodo pisali, in instruktor mu je doma sestavil tri naloge. Ob mobilizaciji pod klopmi je eno srečno spravil pod pivnik. A pisati ni mogel. Dvakrat je že začel in tudi dvakrat nehal. Misli so mu venomer uhajale k njegovemu »Mojemu srcu«, peresnik pa v usta.

Nemške naloge kar ni mogel pisati, bil pa je vendarle zelo zadovoljen. Ha, zdaj se Cene ne bo mogel več postavljati s svojimi verzi. Letos ga bo Danić spravil v koš! Naj se le baha profesorju slovenščine, da je pesnik. Danić je tudi! In še večji! Kaj, da bi Danić ne zmogel kaj takega kot tisti piškavi Cene, ki bi ga v pest lahko skril. No, zdaj naj se le skrije. Saj prejle ga je videl, kako ljubosumen »fris« je imel. Naj se le drži! Danić mu bo že pokazal, temu kmetu! Danes sta bili dve kratki, drugič bo mnogo dolgih.

Sicer je pa na te svoje pesmi čisto pozabil. Še tam poleti jih je napisal in jih dal Nacetu, da jih je nesel uredniku. Potem je pa čisto pozabil na nje. Pa so jih priobčili. Saj se je pa tudi mučil z njimi, da je bilo joj. Na Gorenjskem sta bila z »majko« na počitnicah in tam kovala sonetni venec. Večkrat sta ves večer presedela in napeto tuhtala, ko sta iskala kako rimo. Na — ala ali — ili ali kaj takega sta jih brž dobila, a k »sestro« jima ni šlo. Vse slovarje, kar sta jih mogla dobiti — »majka« se je nekoč celo do župnika ponižala — sta prebrskala, pa je bilo »bedro« najboljše, kar sta dobila. Tako seveda ni kazalo drugega, da sta v tistem verzu dala drugo besedo na konec.

Nazadnje sonetnega venca ni bilo. To je prezamotana stvar. Pa ta sonetni venec ni bil kar tak, kar navaden. Začetne črke sonetov bi znesle besedi: Danićev Mihajlo. To je bilo pa pretežko. Preveč zavita stvar. In moderno menda tudi ni. Baje so zdaj moderne take, kot je njegova »Zima u selu«. To ti je pesem! Ko jo je prejle Nace bral, se Mihajlo kar ni mogel zdržati, da ne bi z nogo dajal takta, toliko čustva in doživetja je v njej.

Ob takih mislih je Cirkus postal tako zadovoljen s samim seboj, da se je kar na glas zasmejal. Profesor se je začudil in prišel bliže. Cirkus je s pivnikom skušal pokriti goloto zvezka. Pri tem pa je razgalil instruktorjevo nalogo, ki je profesorju takoj padla v oči. Kar brez besede sta opravila. Profesor je vrgel zvezek na kateder, Cirkus pa je lahko židane volje ostal pri svojem poslu.

Lotil se je načrtov. Vsak dan mora napraviti vsaj dve pesmi. Zdaj bo začel pošiljati na vse strani. Pred maturo bo lahko izdal že svojo zbirko. In pri maturi iz slovstva lahko potegne vprašanje »Naš pesnik Mihajlo Danić«. To bi mu šlo z odgovori! »Ardigata!«

Za Cirkusa je bilo tretje ure vse prakmalu konec. Zvonjenja ni slišal. Odmora se je zavedel šele, ko se mu je Nace s katedra zahvaljeval za kruh.

»Kaj bi tisto!« je Cirkus zaničljivo zamahnih z roko. »Ko bom priznan, vam bom vsak dan lahko kaj takega privoščil.«

Nace pa je spet začel:

»Tovariši! Ko ste slišali pesmi našega tovariša, poslušajte še, kaj pravi o njih uredništvo.«

»Oo, kar začni!« je Cirkus napel ušesa. In Nace se je odzval pozivu:

»Objavili smo le dve Vaši pesmi. Več ne moremo, ker je tudi na ovitku prostor dragocen. Zato tudi samo kratek odgovor. Nam bi se zdelo bolj primerno, da bi odslej svoje proizvode pošiljali morda glasilu Društva za zbiranje starega porcelana. Vašega Pegaza bi morda spravili v denar tudi pri kakem potujočem cirkusu ali bi se prijavili — Vi in Pegaz — kaki tvrdki za agenta.«

»Lažnivec! Šuti! Šuti, kao da te nema! Pokaži! Lažeš!« je planil razjarjeni Potujoči cirkus proti katedru, a so ga krohotajoči se tovariši zadržali.

»Samo trenutek,« je prosil Nace in nadaljeval:

»Sicer se pa nam močno dozdeva, da Vam je Vaš Pegaz s svojo težko nogo stopil na glavo in Vam jo zelo poškodoval ter odbrzel naprej brez Vas. Vam je morda zapustil le svoj smrad. — Vaše umetniško izražanje slej ko prej občutujemo. Kako ste še mogli kaj takega setaviti? Morda je to novo narečje jugoslovanskega jezika? Ali pa ste mislili, da smo bolj na jugu. Na vsak način dajte svoj izum patetirati, da boste varni pred konkurenco. — Ko boste slišali, da je naš list nehal izhajati, nam pa spet pošljite. Se priporočamo!«

Cirkus je stal bled sredi razreda in stiskal pesti. Da se mu more kaj takega zgoditi?! Njemu, sinu Mihajla Danića, ki je vendar plačujoč pristaš smeri »Naše rasti«. — Pa ni imel časa za razmišljanje. Nace mu je pomolil pod nos odgovor uredništva. Cirkus ga je vzel, se najprej prepričal o njegovi pristnosti, nato pa ga raztrgal, pograbil svoje stvari in zginil skozi vrata. Kot olikan meščan je za slovo tovarišem »kmetom« pokazal še jezik in jih obsodil za »magarce«.

*

Drugega dne so v osmi zvedeli, da je Potujoči cirkus odpotoval v toplejše kraje brez tolažil velike mature, ker je bila za njegovo zdravje nujno potrebna sprememba podnebja.

Zmago.

Gostilna „Zadružna klet", Kongresni trg 2 ima dobro, zdravo in ceneno hrano in pijačo. Postne dneve postno jed